

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 326610
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

19 Şubat 2021

.../.../2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste (6 Sayfa)

-Cevap Yazısı (53 Adet, 119 Sayfa)

7/35436- 7/35440 G.K.31	7/39255-7/39256	} G.K.80
7/36269 G.K.45	7/39258- 7/39262	
7/37349 G.K.61	7/39365- 7/39366	
7/37497 G.K.65	7/39471- 7/39472	
7/37604- 7/37606 } G.K.70	7/39593	} G.K.81
7/37723	7/39596- 7/39601	
7/38524- 7/38526 G.K.75	7/39699 } G.K.84	
7/38700 G.K.76	7/39701 }	
7/38782- 7/38786	7/39835- 7/39836 G.K.85	
7/38788	7/40055 } G.K.88	
7/38978	7/40165 }	
7/38980- 7/38982	7/40169 }	
7/38984	7/40173 }	

**ADANA MİLLETVEKİLİ
SAYIN TULAY HATİMOĞULLARI ORUÇ'UN
TBMM 7/39261 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE DAİR
SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR:

Çevre Mühendisleri Odası'nın yayımladığı Hava Kirliliği Raporu'na göre, Adana 2019 yılının %65'inde, 236 gün kirli hava solumuştur. 2019 yılında Adana'nın merkezinde ölçülen PM10 hava kirleticisinin, Türkiye'de belirlenmiş ulusal kirlilik limitlerinin iki, Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği limitlerin dört katı üzerinde olduğu belirlenmiştir.

Kovid-19 salgını ile hava kirliliğinin olduğu bölgelerde riskin fazla olduğu gerçeği görmezden gelinerek, Yumurtalık'ta ağaçları kurutan, bölge ve deniz suyunu kirletip, sıcaklığını artıracak olan 2. kömürlü termik santral inşaatı, üstelik Sugözü Kumsalı'nda koruma altındaki deniz kaplumbağalarının yuvalama alanında devam etmektedir.

Adana'da hava kirliliğinin yüksek olmasının önde gelen nedenleri uzmanlar tarafından; enerji üretimi, kentsel dönüşüm, sanayileşme, trafik, ısınmada kömür kullanımı, yeterli yeşil alan olmaması, hava koridorlarının olmaması olarak sayılmaktadır.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Kanser Araştırma Birimi dış ortam hava kirliliğinin akciğer kanserine yol açtığı 2013 yılında açıklamıştır. Kanserin yanı sıra hava kirliliği; solunum enfeksiyonu, kalp hastalıkları, kronik akciğer hastalıkları, erken bebek ölümleri, sakat doğumlar ve kitlesel ölümlere neden olmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Adana merkezde hava kirliliğinin; ulusal hava kirlilik limitlerinin iki katı, DSÖ'nün önerdiği limitlerin dört katı olması Bakanlığınız tarafından araştırılmış mıdır? Araştırıldıysa nedeni nedir? Araştırılmadıysa neden araştırılmamıştır?
2. Adana'da yurttışlarda ciddi sağlık sorunlarına neden olabilecek hava kirliliği konusunda Bakanlığınızın önlemleri/çalışmaları var mıdır? Varsa nelerdir?
3. Uzmanlar tarafından Adana'da hava kirliliği yüzünden yoğun sis olduğu vurgulanmaktadır. Katı yakıt tüketimini azaltmak için çalışmalarınız var mıdır?
4. Hava kirliliği limit aşımaları yerel yönetimler ile eşgüdümlü olarak Bakanlığınızca takip ediliyor mu? Limit değerlerin sağlanması için gerekli denetimler yapılıyor mu?
5. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri denetimleri hangi sıklıkla yapılmaktadır? Denetimlerin arttırması sağlanacak mıdır?
6. Kömürlü termik santraller tüm dünyada terkediliyorken, Türkiye'de neden halen hava kirliliğinin ve iklim krizinin en önemli sebeplerinden olan kömürlü termik santral yatırımları yapılmaktadır?

7. Diğer birçok ülkede olduğu gibi termik santrallerin kapatılma süreçlerinin planlanması yapılacak mıdır?
8. Uzmanlar tarafından önerilen, 'Temiz Hava Eylem Planlarının tüm ilgili paydaşların katılımı ile her kentte hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması hedeflenmekte midir?
9. Büyükşehirler başta olmak üzere tüm kentlerde ulaşımın hava kirliliğine neden olan etkilerini azaltmak için önlemleriniz var mıdır? Varsa nelerdir?
10. Kentlerin üst ve alt ölçekli planlarının hava kirliliği sorununu çözmeye, iklim krizinin etkisini azaltmaya yönelik olması için çalışmalarınız var mıdır?

CEVAPLAR:

Adana İlimizde 4 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu bulunmaktadır. Söz konusu istasyonların son 5 yıllık verileri incelendiğinde, PM10 parametresinde %46' lık bir iyileşme sağlanmıştır. 2020 yılında istasyonların PM10 (partikül madde) parametresinin yıllık ortalaması 31,19µg/m³'tür ve AB sınır değeri olan 40µg/m³ değerinin altındadır. Ülkemizde 2019 yılı itibariyle partikül madde sınır değerleri 24 saatlik ortalama 50 µ/m³, yıllık ortalama 40µg/m³ olarak belirlenmiş ve AB sınır değerleriyle aynı seviyeye getirilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan Yönetmelikler kapsamında, Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personeli tarafından tesislerde gerekli denetimler yapılmakta, Çevre Kanunu'na aykırı faaliyet gösteren veya kirliliğe sebebiyet verdiği tespit edilen işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanununun 20. Maddesi uyarınca idari yaptırım uygulanmaktadır.

Bakanlığımız tarafından yayınlanan mevzuatta ülkemizde kullanılabilecek katı yakıtlara ait özellikler belirlenmiştir. Ülkemizde kullanılan tüm kömürler Bakanlığımızca yayımlanan mevzuat hükümlerine tabidir. Bakanlığımızca ithal veya yerli kömürlerde herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm kömürler denetlenmektedir. Bu doğrultuda Bakanlığımız Merkez ve İl Müdürlükleri Teşkilatı ile yetki devri yapılan 163 adet Belediye Başkanlığınca ülkemiz genelinde, mevzuata aykırı olduğu tespit edilen katı yakıtlar (kömür) için idari para cezalarının yanı sıra il dışına çıkartma, piyasadan toplatma, satışı durdurma, sanayi kullanımına gönderme, üreticiye iade etme gibi idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Bakanlığımıza ÇED başvurusu yapılan her proje için hava kalitesi modelleme çalışmaları yürütülerek her bir tesisin etki alanı içerisindeki hava kirlenmesine katkı değerleri (HKKD) ile hava kalitesi değerleri hesaplanmakta ve mevzuattaki sınır değerlerle karşılaştırılmaktadır. Bu minvalde, hem ÇED Olumlu Kararı verilmiş hem de Bakanlığımızda ÇED süreci hali hazırda devam eden tüm termik santral projeleri için de hava kalitesi modelleme çalışmaları yürütülmüş ve yürütülmektedir.

İllerimizin hava kalitesi seviyeleri düzenli olarak takip edilmekte ve hava kirliliği seviyelerinde yükselme olan iller gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik olarak Bakanlığımız tarafından uyarılmaktadır. İllerde yerel yönetimler koordinasyonunda belirlenen tedbirler Mahalli Çevre

Kurullarında görüşülerek karara bağlanmaktadır. 2014 yılından itibaren alınması gereken tedbirler illerin Temiz Hava Eylem Planlarında yer almaktadır.

Hava kalitesinin korunması için ülkemizde çeşitli yasal düzenlemeler yürürlüktedir. Bunlar sanayi, ısınma, ulaşım gibi kirletici kaynakların kontrolüne ve soluduğumuz havanın kalitesine yöneliktir.

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği'nin tam ve etkin şekilde uygulanmasını teminen; Ulusal Hava Kalitesi Ölçüm Ağı ve beraberinde Temiz Hava Merkezleri, bölgesel yönetim anlayışının benimsenerek kurumsal kapasitenin artırılması yönünde önemli adımlar olarak hayata geçirilmiştir.

2013/37 Sayılı Bakanlığımız Genelgesi ile belirlenen illerde, Bakanlık Taşra Teşkilatı koordinasyonunda ve yerel yönetimler işbirliği ile hava kalitesini iyileştirmeye yönelik eylemlerin yer aldığı "Temiz Hava Eylem Planları" Mahalli Çevre Kurulları aracılığıyla 2020-2024 yıllarını kapsayacak şekilde ikinci beş yıllık dönem için hazırlanmıştır.

Bu çerçevede; Bakanlığımıza ulaştırılan eylem planları kapsamında illerde kirliliğin kaynağında azaltımına ve hava kalitesinin korunmasına yönelik eylemler belirlenmiş, süreç Bakanlığımızca 6 aylık dönemler halinde elektronik yazılım üzerinden izlenmektedir.

Adana'nın 4 büyük ilçesi Seyhan, Çukurova, Yüreğir ve Sarıçam'ı kapsayan hava kirleticileri için emisyon envanteri hazırlanmıştır. Envantere bağlı olarak yapılacak hava kalitesi modelleme çalışmaları Bakanlığımızın yürütmekte olduğu "Ulusal Hava Kirliliği Emisyon Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi Projesi"yle tamamlanacaktır. Bu çerçevede kirletici kaynakların etkilerinin değerlendirilmesi konusunda detaylı çalışmalar planlanmıştır.

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği'nin tam ve etkin şekilde uygulanmasını teminen; Avrupa Birliği standartlarında bölgesel bir ölçüm ağının kurulması, laboratuvar altyapısı ile bölgesel yönetim anlayışının benimsenerek kurumsal kapasitenin artırılması yönünde önemli bir adım olarak Adana'da faaliyetine başlayan "Akdeniz Temiz Hava Merkezi" bölgesel yapılanmanın diğer bir örneğini oluşturmaktadır.

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında uyarı eşiklerinin aşılması ihtimaline karşı hazırlanması gereken Acil Durum Eylem Planı tüm illerimiz tarafından hazırlanmıştır.

Bakanlığımızca özellikle kış sezonunda Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri, illerinde yaşanabilecek olası aşımara karşı alınabilecek acil önlemleri belirleyerek uygulamaya geçirmeleri konusunda talimatlandırılmıştır.

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince Bakanlıkça belirlenen iller tarafından hazırlanması yükümlülüğü bulunan Temiz Hava Eylem Planları, Bakanlık Taşra Teşkilatı koordinasyonunda ve yerel yönetimler işbirliği ile Mahalli Çevre Kurulları aracılığıyla hazırlanmaktadır. İllerde Taşra Teşkilatı tarafından duyurulmaktadır.

Bakanlığımız önderliğinde web tabanlı coğrafi bilgi sistemleri ve bilgi teknolojilerini kullanan “Hava Emisyon Yönetim - HEY Portalı” aracılığıyla stratejik bölgesel hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. Tüm illerimizin stratejik hava kalitesi haritaları ile yerel, bölgesel ve ulusal ölçekli politikaların etkinleştirilmesi planlanmıştır.

Trafikte seyreden motorlu taşıtlarından kaynaklanan egzoz gazlarının neden olduğu hava kirliliğinin etkilerinden canlıları ve çevreyi korumak, egzoz gazı kirleticilerinin azaltılmasını sağlamak, ölçümler yaparak kontrol etmek ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla Egzoz Gazı Emisyonu Kontrolü Yönetmeliği yayımlanmıştır.

2018 yılında uygulamaya geçen Egzoz Gazı Emisyon Ölçümü Takip Sistemi ile ölçümlerde gerçekleştirilen manipülasyonlar önlenmiş, sahte emisyon pulu kullanımı engellenmiş ve önceki yıllara oranla ölçüm sayılarında artış sağlanmıştır. Vatandaşlardan talep edilen bazı belgeler ve işlemler elektronik ortama taşınarak bürokrasi azaltılmış, ölçüm raporları e-devlet üzerinden erişime açılmıştır.

Diğer taraftan, egzoz emisyon ölçüm denetimlerinin etkinliğinin artırılması, ölçüm yaptırmayan araç sayısının azaltılması amacıyla Egzoz Elektronik Denetleme Sistemi (EGEDES) Projesi çalışmalarına başlanmıştır. Uygulamanın 2021 yılı içerisinde başta büyükşehirler olmak üzere kademeli olarak tüm illerde hayata geçirilmesi öngörülmektedir.

Bunlarla birlikte; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı ile kurumsal işbirliği çerçevesinde, illerde düşük emisyon alanlarının belirlenmesini sağlayacak olan ulaşırmada enerji verimliliğinin artırılmasına ilişkin hususları kapsayan yönetmelik 2019 yılında yayımlanmıştır. Bu kapsamda teknik ve idari düzenlemelere esas çalışmalar sürdürölmektedir.